

Kde a jak Česká republika pomáhá

PALESTINA

Kde a jak Česká republika pomáhá

PALESTINA

Mgr. Jiří Pánek a kol.

Olomouc 2013

OBSAH

Úvodní slovo	7
Palestina	10
Info o Palestině	15
Vybrané projekty	16
Budování malých a středních energetických zdrojů a souvisejících rozvodných sítí	17
Simulace dohody o rozdělování vodních zdrojů mezi Palestinci a Izraelci	19
Izraelsko-palestinská spolupráce: Sovy pálené jako pomocníci při omezování škod působených pesticidy	21
Pracovní listy	23
Pracovní listy – řešení	26
Poznámky	27
Tiráž	28

ÚVODNÍ SLOVO

Globalizovaný svět je plný paradoxů a překvapení. Před půl stoletím jsme dokázali vyslat člověka na oběžnou dráhu a nedlouho poté na Měsíc. Nedokázali jsme se však definitivně zbavit některých eradikovatelných nemocí, jako je např. malomocenství nebo dětská obrna.

Světový ekonomický produkt dosahuje hodnoty přibližně 70 tisíc miliard amerických dolarů, to znamená 10 tisíc USD na jednoho obyvatele. Přesto žije miliarda lidí pod hranicí absolutní chudoby, za méně než 1,25 dolaru na den.

Odpověď na otázku, proč jsou některé země a regiony zaostalé a jiné se úspěšně rozvíjejí, není vůbec jednoduchá. Někteří to vysvětlují tzv. teorií závislosti (světové hospodářství je hierarchický systém, kde „centrum“ vytváří závislou „periferii“, západní blahobyt je pak důsledkem vykořisťování bývalých koloniálních území).

Jiní hledají vysvětlení s pomocí geografických a environmentálních faktorů (např. v tropech je rozvoj obecně obtížnější kvůli klimatickým podmínkám a infekčním nemocem; vnitrozemské státy jsou na tom hůře, než státy s přístupem k moři apod.).

Další skupina odborníků zastává tzv. kulturní determinismus, kde nezbytným předpokladem prosperity je zaměření na soustavnou práci, inovace, úspory, vytváření zisku, ale také je nezbytná vysoká míra sociální důvěry ve společnosti, náročnost etického systému a schopnost dobrého vládnutí.

Nejspíše to bude od každého trochu a čekáme na tvůrčí syntézu těchto tří přístupů. Ať už je to však jakkoliv, podstatné jsou především skutky (praxe), nikoliv jen slova (teorie). Proto je důležité, aby rozvinuté země, ale také komunity a jednotlivci v těchto zemích, byli ochotni a schopni kvalifikovaně pomáhat bližním v nouzi. A to nejen v rámci rodiny, regionu nebo dané země, ale také těm, kteří jsou geograficky a kulturně vzdáleni.

Kromě solidarity a altruismu k tomu máme i řadu dobrých praktických důvodů. Poskytováním rozvojové pomoci, resp. rozvojové spolupráce, můžeme do jisté míry předcházet ozbrojeným konfliktům a terorismu. Můžeme omezovat nelegální migraci a organizovaný zločin, chránit životní prostředí a ekosystémy globálního významu, pronikat na nové, do budoucna možná perspektivní trhy. Můžeme takto napomoci uplatnění našich výrobků a technologií v zahraničí, vylepšit svoji prestiž na mezinárodní scéně, budovat lepší diplomatické vztahy se zeměmi přijímajícími pomoc. A můžeme také podpořit zaměstnanost a odborné i jazykové dovednosti především u mladých lidí, kteří nejčastěji v rámci rozvojové spolupráce do zahraničí vyjíždějí.

Česká republika poskytuje zahraniční rozvojovou pomoc (spolupráci) od roku 1995 a takřkajíc se „učí za pochodu“. Objem naší pomoci není velký, jen asi 0,1 % hrubého domácího produktu (objem pomoci poskytovaný skandinávskými státy je zhruba sedminásobný). Přesto má tato pomoc svůj dobrý význam a smysl nejen v zemích příjemce, ale také u nás – přispívá ke zvyšování povědomí o dnešním komplikovaném světě a výzvách globálního významu, kterým budeme čelit.

Tato publikace se snaží zjednodušenou, ale názornou formou informovat o projektech a aktivitách, které probíhají nebo donedávna probíhaly v deseti prioritních zemích české zahraniční rozvojové spolupráce. Doufáme, že Vás zaujme do té míry, že se o rozvojových zemích budete chtít dozvědět více a sami si najdete potřebné informace z veřejně přístupných zdrojů. To alespoň bylo naše přání a cíl – nezavalit Vás množstvím dat, ve kterých se ztrácí vlastní informace a nepřehltnit Vás informacemi, ve kterých se ztrácí poznání a porozumění.

Pokud tedy následující stránky vzbudí ve Vás, dospělých i studentech, zájem o dění v rozvojových zemích a snad i touhu se do rozvojových aktivit nějakou formou zapojit, bude pro nás nejlepší odměnou vědomí, že jsme se nenamáhalí zbytečně.

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

vedoucí Katedry rozvojových studií
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

PROČ PALESTINA?

Vzhledem ke specifickým místním podmínkám je v rámci zahraniční rozvojové spolupráce s Palestinou realizován model spolupráce formou poskytnutí finančních darů místním vládním úřadům Palestinian Energy Authority, Palestinian Water Authority a gubernorátu oblasti Tubás vládou České republiky. Finanční prostředky poskytnuté palestinské straně následně slouží k realizaci projektů vybraných v rámci na místě organizovaných výběrových řízení, na jejichž přípravě a vyhodnocení se podílejí odborníci spolupracující s Českou rozvojovou agenturou. Aktuálně jsou ve fázi realizace nebo v pokročilých fázích přípravy projekty financované v rámci těchto finančních darů v sektoru výroby a dodávky energie (střediska praktického využití moderních metod v oblasti fotovoltaiických aplikací) a dále také v sektoru zemědělství (kapilárního zavlažování z rezervoárů).

Mgr. Martin Náprstek
Česká rozvojová agentura

PALESTINA

Palestinská autonomní území, skládající se z Gazy (360 km² a cca 1,5 mil. obyvatel) a Západního břehu Jordánu (5 860 km² a cca 2,5 mil. obyvatel) leží v Jihozápadní Asii. Pásmo Gazy se nachází na pobřeží Středozemního moře a hraničí s Izraelem a Egyptem. Území Západního břehu je sevřené mezi Izrael a Jordánsko. Obě části jsou od sebe v nejkratším úseku vzdálené asi 40 km vzdušnou čarou a spojují je dopravní koridory. Za hlavní město je samotnými Palestinci udáván Jeruzalém (jeho východní část – cca 300 000 obyvatel), avšak mezinárodní společenství podobně jako v případě Izraele Jeruzalém jako hlavní město neuznává, a tak je přesnější za politické centrum země označit asi 10 km vzdálené sídlo hlavních správních orgánů Ramalláh (cca 35 000). Mezi další lidnatá města patří např. Gaza (cca 500 000), Hebron (215 000) či Nábulus (175 000). Statistiky často zkresluje ne/započítávání populačně početných uprchlických táborů v blízkosti některých měst jako je např. Džabalíja, Chan Júnis a Rafah v pásmu Gazy nebo Džanín na Západním břehu. Kromě výrazné většiny arabsky hovořících Palestinců (cca 92 %) žijí na územích, které by se měly v budoucnu stát základem pro samostatný palestinský stát, i Židé (cca 8 %), ať už ve východním Jeruzalémě nebo ve více než 200 izraelských osadách na Západním břehu. Jejich jazykem je moderní forma hebrejštiny.

Pojem Palestina, kterým jsou dnes souhrnně nazývána území pásma Gazy a Západního břehu, zavedli do užívání Římané (odvozeno od kmene Filištínů neboli Pelištějců) a označovali jím celé území mezi řekou Jordán a Středozemním mořem a mezi Libanonem a Sinajským poloostrovem. Archeologické nálezy potvrzují, že jde o jednu z nejdéle kontinuálně osídlených oblastí na Zemi, a proto je k místním dějinám třeba přistoupit poněkud obšírněji. Nejstarší známé sídliště v Palestině v oblasti Jericha pochází z doby až kolem roku 9000 př. n. l. Na území žili Semité, Kanaánejci a některé další národy. Ve 13. století př. n. l. sem přicházejí židovské kmeny. Na přelomu 1. tisíciletí př. n. l. došlo k zformování židovského státu Izrael a doba vlády králů Saula, Davida a zejména Šalamouna je považována za zlatý věk starověkých Izraelců. Po smrti krále Šalamouna je Izrael rozdělen na dva státy a oba jsou postupně dobyty Asyřany, resp. Babylóňany. V době od 6.—4. století př. n. l. je oblast pod nadvládou Persie, poté pod vlivem helénistického Řecka v držení Ptolemaiovců a Seleukovců. Nové, a na dlouhou dobu poslední období samostatnosti Židů, se datuje letopočty 142—63 př. n. l., netrvalo však dlouho a jejich stát se dostal pod kontrolu Říma, kde zůstal jako provincie Judea až do 4. století. Právě k této době se vztahují významné příběhy typu Ježíšova narození, ukřižování a následného šíření křesťanství v této oblasti. V 1. století n. l. vypuklo jedno z mnoha židovských povstání proti Římanům, jehož potlačení vedlo k nucenému odchodu většiny Izraelců od exilu, kde od té doby žili roztroušeni po celém světě. Panství Římanů přechází do byzantské nadvlády, která končí v 7. století, kdy začíná významná etapa panování Arabů, kteří po zrození své víry – islámu – zahajují velkou expanzi po celém regionu tzv. Blízkého východu. V Palestině panovali s výjimkou let 1099–1187, kdy zde v rámci křižáckých výprav došlo k ustavení křesťanského Jeruzalémského království, až do roku 1517. Tehdy na dobu 400 let Palestinu obsazují Turci. Po první světové válce získává území do mandátní správy Velká Británie; v té době již existuje sionistická organizace usilující o návrat Židů do své původní domoviny.

Příliv židovských přistěhovalců z antisemitsky se profilující Evropy v období mezi světovými válkami vyvolával první konflikty s arabskými usedlíky. Po druhé světové válce otázku budoucnosti Palestiny řeší OSN, která rozhoduje o rozdělení Palestiny na dva státy – židovský a arabský. Židovský stát Izrael vzniká 14. 5. 1948 a je po okamžitém přepadení arabskými armádami nejen vojensky obhájeno, ale jemu určené území se o celou polovinu zvětšuje. Palestinské obyvatelstvo z těchto území většinou odchází na zbylé části historické Palestiny, které spravují sousední arabské země (Jordánsko a Egypt). Následuje série válečných konfliktů, z nichž ty největší se odehrávají v letech 1956, 1967 a 1973. V každém z nich dokázal USA podporovaný Izrael svoji existenci uhájit a v tzv. šestidenní válce v roce 1967 navíc obsadil území Gazy a Západního břehu včetně východní části Jeruzaléma. Přímá vojenská přítomnost izraelské armády na palestinských územích a privilegovaný přístup k židovskému obyvatelstvu, které začalo vybrané oblasti osídlovat, mimo jiné vedl k několika lidovým povstáním Palestinců (tzv. intifády v letech 1987–93 a 2000–04) a vzniku radikálních hnutí odporu, která často využívala k vyhnání Izraelců útoků, jež lze považovat za teroristické. Jednání o autonomii byla dlouho neúspěšná, neboť členové hnutí Fatah – vlivné frakce v rámci Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) – trvali na samostatném státu. Ten jednostranně vyhlásilo palestinské vedení v čele s Jásirem Arafatem roku 1988 a několik desítek zemí s ním od té doby udržuje diplomatické styky. K průlomům v oboustranných jednáních došlo mezi lety 1993–96, kdy bylo podepsáno několik významných mírových smluv (např. dohody z Osla). Proces byl však poznamenán vraždou izraelského premiéra Jicchaka Rabina a po palestinském odmítnutí izraelských návrhů v roce 2000 v Camp Davidu až na ojedinělé pokusy stagnuje. V posledních letech se nedaří obnovit intenzitu mírového procesu z let devadesátých a střídají se období příměří a období raketových ostřelování izraelských měst, po nichž většinou jako odpověď následují izraelské letecké či i pozemní útoky na palestinská území. Situaci činí složitější i výstavba tzv. izraelské bezpečnostní bariéry (soustava zdí a plotů) ne zcela přesně kopírující mezinárodně uznanou hranici mezi Izraelem a Západním břehem (tzv. zelená linie) a také složitá vnitropolitická situace Izraele i Palestiny. Za další hlavní překážky zahájení mírového procesu lze jmenovat nevyřešenou otázku návratu mnoha palestinských válečných uprchlíků, výstavbu židovských osad na palestinském území nebo nejistoty kolem budoucího statutu Jeruzaléma.

Obě části dnešního území Palestiny se rozkládají na pomezí Asie a Afriky, buď poblíž (Západní břeh), či přímo (Gaza) na východním břehu Středozemního moře. To předurčuje také jejich klima, tj. hodně suché a teplé subtropické podnebí středomořského typu, které se v zimních měsících projevuje dle nadmořské výšky místy mírným, ale místy i chladným počasím s možností sněžení. Stromové zeleně a lesů je velmi málo, vegetaci se lépe daří na západě než na východě území, kde začíná poušť. Převážně hornatá krajina Západního břehu má ráz suché stepi s nenáročnými travinami, keři a skalisky. Více než polovinu povrchu tvoří soustava vápencových plošin členěných mělkými úvaly a skalnatými hřbety (nejvyšší bod, ovšem bez zásadního geografického či symbolického významu je Tal Ásúr 1 016 m n.m. – dobře se pamatuje též hodnota 3 333 stop – v centrální části

Západního břehu severovýchodně od města Ramalláh). Pásmo Gazy je rovinaté s písčnými dunami. Na hranici mezi Jordánskem a Západním břehem se rozkládá proláklna al-Ghawr (severní součást Velké příkopové propadliny), kterou svým tokem kopíruje nejvýznamnější řeka v regionu – Jordán – pramenící napomezí Izraele, Libanonu a Jordánska, protékající Galilejským jezerem a ústící do bezodtoké oblasti Mrtvého moře. To je díky poloze ve výšce cca 400 m pod mořskou hladinou nejnižší položeným místem na zemském povrchu. Také patří k nejslanějším vodním zdrojům na světě (až třetinu obsahu tvoří sůl). V současnosti hladina hypersalinního jezera poklesá, neboť v důsledku intenzivního využívání vody řeky Jordán pro zavlažování, využití průmyslu, ale i spotřebu obyvatel, převažuje výpar nad přítokem. Regulace a distribuce vody z Jordánu, která je v pravomoci Izraele, je trvalým konfliktním bodem mezi izraelskou a palestinskou stranou a převládající mechanismy vodohospodářství představují prvek silné ekologické zátěže.

Co se týče obyvatelstva, Palestinu zalidňuje mladá populace (podíl dětí do 15 let tvoří cca 40 % obyvatelstva) jako výsledek vysoké porodnosti (cca 30/1000) ve spojení s relativně nízkou úmrtností (cca 4/1000). To má za důsledek přirozený přírůstek obyvatelstva asi 3,2 % (v pásmu Gazy i vyšší) a extrémně vysokou hustotu zalidnění – v oblasti pásma Gazy cca 4 270 obyvatel/km². Přestože na Západním břehu je hustota obyvatel téměř 10krát menší, činí to z obou palestinských území dohromady jednu z nejvyšších hodnot na světě. Průměrná palestinská rodina má asi 6 dětí a dlouhodobě neregulovaná, společností pozitivně oceňovaná porodnost vedla k tomu, že se od konce 60. let počet obyvatel více než ztrojnásobil. Tím enormně vzrostl tlak na zdroje, kterými palestinská území příliš dobře vybavena nejsou – značně limitována je např. kapacita vody, která je v regionu odnepaměti omezená, avšak nyní v souvislosti s populačním boomem a izraelskou politikou přiděluje je výsledkem těžký nedostatek v obou oblastech Palestiny. Recyklace odpadních vod, pokusy o umělé vyvolání srážek či odsolování vody jsou technologicky i finančně náročné a uskutečňují se spíše v Izraeli, avšak i tam bez většího praktického významu. Palestina je plně závislá na zahraniční humanitární a rozvojové pomoci a její hospodářsky nepříliš rozvinutá území jsou pod silným vlivem ekonomiky Izraele (který má asi 10krát vyšší HDP), ať už co do obchodní výměny nebo migrace za práci – nezaměstnanost činí asi 30 %, nicméně mezi oběma teritorii je neporovnatelně horší situace v pásmu Gazy. Celkově je možno hovořit o dvou odlišných ekonomikách, které vznikly v důsledku faktického rozdělení obou území. Zejména na Západním břehu hraje důležitou roli zemědělství (obděláváno je přes 20 % půdy), konkrétně pěstování pšenice, ječmene, zeleniny, květin a některých druhů ovoce, zejm. citrusů a oliv. Živočišná výroba nestačí pokrýt domácí poptávku a např. hovězí maso se musí dovážet; dále se chovají ovce a kozy ať už na maso nebo mléko. Průmysl se opírá o malé textilní továrny, těžbu a zpracování kamene a v určité míře i o rukodělné výrobky, např. řezba z olivového dřeva. Největším zaměstnavatelem i podílníkem na souhrnném HDP je terciární sektor (státní správa, maloobchod, nemovitosti, telekomunikace atp.), který však bývá označován za přebujelý a neefektivní. Souhrnně řečeno je palestinská ekonomika nestabilní a nekomplexní, vykazuje vysoké výkyvy kopírující vývoj vztahů s Izraelem (mezi oběma celky existuje celní a měnová unie) a trpí zcela objektivními omezeními jako je nemožnost svobodného vnitřního pohybu obyvatel, volného přístupu ke zdrojům či samostatného udržování obchodních vazeb s třetími zeměmi v důsledku izraelských restrikcí.

Ekonomickou situaci navíc ztěžují i sankce a námořní blokáda uvalená po volebním vítězství radikálního Hnutí islámského odporu (Hamás) v pásnu Gazy. Zejména tam je ekonomická i sociální situace tristní a je třeba dovážet jídlo, spotřební zboží i energie. Významná podpora od mezinárodního společenství (hlavními donory jsou arabské státy s členskými zeměmi EU) a velká koncentrace pozornosti nevládních organizací sice zemi poskytuje velké množství pomoci, ať už materiální nebo finanční (v letech 2008–2010 cca 25% HDP), avšak bohužel političtí aktéři palestinské samosprávy s ní často nakládají neúčinně a hlavně situace korupce a klientelismu ve veřejných institucích je neudržitelná. Autonomní palestinská území jsou plnohodnotným členem několika organizací sdružujících arabské a muslimské státy, např. Ligy arabských států, resp. Organizace islámské spolupráce. Intenzivní spolupráce na mnoha projektech funguje se skupinou Mezinárodního měnového fondu (MMF) a Světové banky (SB), pouze pozorovatelský status má Palestina v Organizaci spojených národů (OSN) a jeho součástech jako např. Organizaci pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) či Úřadě OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UNRWA), který byl původně roku 1949 zřízen jen dočasně, ale kvůli složité situaci v této oblasti působí dosud.

Právě problematika uprchlíků, z nichž velká část nemá žádný vlastní zdroj příjmu, představuje obrovský problém. UNRWA eviduje přibližně 5 milionů palestinských uprchlíků (většinou se jedná o další generace a potomky uprchlíků zejména z válek v letech 1948 a 1967), z nichž asi 850 000 jich žije na Západním břehu a 1,2 milionu v pásnu Gazy – zbylí jsou internováni na území okolních arabských států. Životní poměry v utečeneckých táborech jsou velmi špatné a právě odtud směřuje největší podpora extremistickým hnutím, jejichž aktivity znesnadňují aktivity mírového procesu. Složitě soužití židovského a arabského obyvatelstva, které se profiluje na úrovni soupeření dvou nacionalismů, jejichž svorným cílem je územní expanzionismus jedné entity na úkor druhé, tvoří z oblasti jedno z nejnebezpečnějších ohnisek napětí dnešního světa. Celkové mírové ujednání, principiální podmínka rozumného budoucího rozvoje Palestiny, staví na principu vzájemného uznání obou stran a na izraelském opuštění palestinských území, výměnou za garanci jeho bezpečnosti ze strany mezinárodního společenství. Od tohoto základního předpokladu se teprve mohou odvíjet veškeré další aktivity jako např. budování cestovního ruchu, neboť nesčetné turistické zajímavosti a významná poutní místa třech abrahamských náboženství (judaismu, křesťanství a islámu) ve městech jako je Betlém (místo Ježíšova narození), biblické Jericho či Hebron (jeskyně patriarchů, kde je pohřben Abrahám) a hlavně Jeruzalém (pro křesťany destinace Božího hrobu a zmrtvýchvstání Krista, pro židovské obyvatelstvo magické místo Chrámové hory se Zdí nářků jako pozůstatkem z Šalamounova chrámu a pro muslimské věřící posvátná půda, kde Mohamed vystoupal na nebesa s mešitou al-Aksá a Skalním dómem), mají sílu přitáhnout miliony cestovatelů. V závislosti na zvýšení bezpečnosti země by bylo možné postupně rozvinout turistická letoviska u pobřeží či zejména v oblasti Mrtvého moře, jehož voda má unikátní charakteristiky a léčebné účinky.

Pokud by se následně palestinské politické reprezentaci podařilo realizovat řadu nezbytných vnitřních reforem (např. snížit veřejné výdaje a zvýšit jejich transparentnost, vytvořit podmínky pro posílení malého a středního podnikání či provést kroky k přilákání zahraničních investorů), mohlo by se rychlým tempem dosáhnout

vytyčených střednědobých cílů hospodářské soběstačnosti a snížení závislosti na zahraniční pomoci. Nakonec by se země mohla soustředit na využití dalších potenciálů k rozvoji, jako např. příznivých geografických podmínek z hlediska výroby solární energie aj.

Zdroje:

ČEJKA, Marek. 2008. Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízko-východního konfliktu. Brno: Barrister & Principal.

Encyclopaedia Britannica – Jericho

Dostupné z WWW: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/302707/Jericho>, 20. 2. 2013.

LIŠČÁK, Vladimír. 2009. Státy a území světa. Praha: Libri.

LANDMANN, Rudolf. 2009. Encyklopedie zeměpisu světa. Ostrava: Knižní expres..

Palestina: souhrnné teritoriální informace. 2012. In: BusinessInfo – oficiální portál pro podnikání a export.

Dostupné z WWW: : <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/palestina.html>, 10. 2. 2013.

Palestine in Figures 2009. In: Palestinian National Authority, Palestinian Central Bureau of Statistics.

Dostupné z WWW: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_PCBS/Downloads/book1661.pdf, 20. 2. 2012.

RUDOREN, Jodi. 2012. „Israel Seeks Army Use of West Bank Area“ In: New York Times, 23 July 2012.

Dostupné z WWW: http://www.nytimes.com/2012/07/24/world/middleeast/israel-seeks-army-use-of-west-bank-area.html?_r=0, 22. 2. 2013.

ŠLACHTA, Mojmír – POJAR, Miloš. 2003. Ohniska napětí ve světě: Izrael a Palestina. Praha: Kartografie.

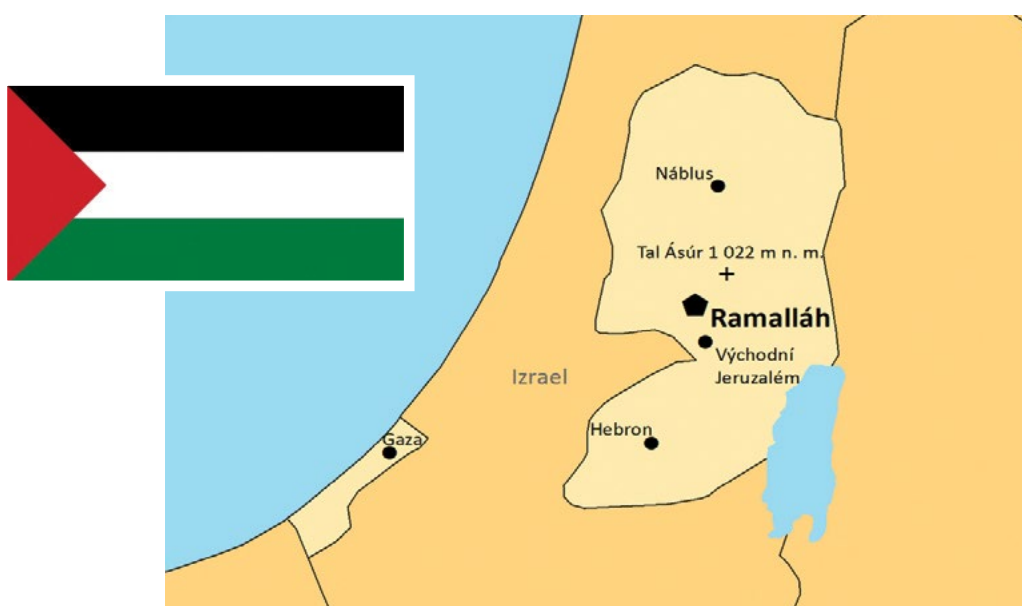
United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East. 2013.

Dostupné z WWW: <http://www.unrwa.org/etemplate.php?id=47>, 22. 2. 2013.

Všeobecná encyklopedie Diderot v osmi svazcích, P-R. 1999. Praha: DIDEROT.

INFO O PALESTINĚ

Název:	Autonomní území pod Palestinskou národní správou
Hlavní město:	Ramalláh
Rozloha:	6 220 km ² (méně než 10 % území ČR)
Počet obyvatel:	cca 4 mil. (méně než polovina ČR)
Jazyk:	arabština
Náboženství:	sunnitský islám 90 %, judaismus 8 %, křesťanství a ostatní 2 %
Státní zřízení:	Palestina je autonomní jednotkou, která dosud nemá všechny atributy suverénního státu; celé území bylo od roku 1967 spravováno/okupováno Izraelem a je po roce 1994 postupně předáváno pod správu Palestinské národní rady. K roku 2012 zahrnuje její A) výlučná civilní i bezpečnostní samospráva asi 18 % území, B) pouze civilní samospráva 21 % a C) zbylých 61 % území Západního břehu Jordánu zatím zůstává pod plnou civilní i bezpečnostní správou Izraele. K úplnému předání a vyklizení Izraele z pásma Gazy došlo již v srpnu 2005.

VYBRANÉ PROJEKTY

Kde a jak
Česká republika
pomáhá

Budování malých a středních energetických zdrojů a souvisejících rozvodných sítí

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
Nova Partner	Palestina	region Tubas	2006—2011

Popis mise:

Tento projekt, probíhající od roku 2006 do roku 2011, navazoval na předchozí etapu elektrifikace, provedenou ve stejném regionu (Tubas) letech 1996—2005, která rozšířila elektrickou rozvodnou síť asi třiceti místním vesnicím. Souhrn těchto aktivit představoval jeden z klíčových rozvojových počinů české zahraniční spolupráce v kontextu celé Palestiny, kde se naše země až do současnosti geograficky zaměřovala zejména na guvernát Tubas a sektorově právě na energetiku a vodní hospodářství a zemědělství. Mezi lety 2006-2011 konkrétně došlo k údržbě a modernizaci všech instalovaných zařízení včetně instalace vypínačů, dodávek elektrozařízení rozpínacích stanic, vlastní výstavbě staničních dispečinků a rozpínacích stanic a připojení a přizpůsobení celého systému na řídicí systém SCADA (supervisory control and data acquisition – dispečerské řízení a sběr dat).

Důvodem realizace tohoto rozvojového projektu byl zejména fakt, že jednotlivé komunity v rámci vybrané oblasti Palestiny buď vůbec neměly vybudovaný energetický systém a bylo nutné jej doplnit formou dodávek a instalace malých energetických zdrojů včetně rozvodných sítí, nebo stávající instalované systémy vyžadovaly radikální obnovu, modernizaci a rozšíření. Díky těmto činnostem se zvýšila životní úroveň místních obyvatel, zejména v důsledku efektivnější zemědělské produkce. Samotné práce byly dokončeny v listopadu 2011, nicméně mezitím byl projekt rozšířen, když bylo dne 1. prosince 2008 podepsáno Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR a guvernorátem Tubas, na základě kterého vláda ČR mimořádně poskytla částku dalších 49 mil. Kč na vybudování střediska pro opravu a údržbu transformátorů v rámci stejnojmenného projektu. Na realizaci spolupracovaly se společností Nova Partner i další české firmy. Přidanou hodnotou českého projektu je to, že guvernorát Tubas se rozhodl na stejném místě vybudovat průmyslovou zónu, jejímž základem bude právě opravárenské středisko, postavené a vybavené v rámci této další etapy projektu. Náročný úkol byl dokončen na podzim roku 2010 a slavnostní otevření Českého střediska pro transformátory proběhlo dne 24. 1. 2011 za přítomnosti ministra zahraničí ČR Karla Schwarzenberga a palestinského premiéra Saláma Fajáda.

Rozpočet: 48 567 769 Kč.

Podobný projekt:

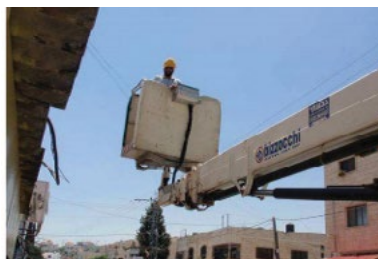
Středisko pro opravu a údržbu transformátorů v okrese Tubas,
Testování využitelnosti solární energie v podmínkách PAÚ,
Rural Electrification Survey for about 60 villages in the West Bank

Zdroje:

Palestina: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [online]. [26. 11. 2013].
Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-18381.html>

Palestinská autonomní území. [online]. [26. 11. 2013].
Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projektove_zeme/pau/index.html

Ministr Schwarzenberg navštívil 6.-7. května Palestinská území. [online]. [26. 11. 2013]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/ramallah/cz/zpravy_a_udalosti/ministr_schwarzenberg_6_kvetna_navstivil.html

Simulace dohody o rozdělování vodních zdrojů mezi Palestinci a Izraelci

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
Friends of the Earth Middle East / SÚ Ramalláh	Palestina	Vybrané komunity v Izraeli, Palestině a Jordánsku	2011

Popis mise:

Aktivity tohoto projektu byly dopředu plánované jako navazující k projektu z roku 2011 (Networking Among Rural, Urban and State Representatives in Water Management — částka 450 000 Kč), v jehož rámci byly uspořádány workshopy a vypracovány dvě odborné studie zaměřené na problematiku přístupu k vodě mezi Izraelem a Palestinci. O rok později realizovala stejná nezisková organizace Water and Environmental Development Organisation/Friends of the Earth Middle East projekt Simulace dohody o rozdělování vodních zdrojů mezi Palestinci a Izraelci, který měl za úkol navrhnout model řešení rozdělení vodních zdrojů v budoucí izraelsko-palestinské dohodě o mírovém uspořádání. Výsledek tohoto úsilí je představen v podobě reportu „An Agreement to Share Water between Israelis and Palestinians“, který pro obě skupiny obyvatelstva navrhl společnou správu vodních zdrojů tekoucích podél – přes – či pod budoucí státní hranicí. Její revidovaná verze z roku 2012 obsahuje detailní popis návrhu, tři případové studie a mnoho dalších informací a dodatečných vysvětlivek, které se vyrovnávají s odbornou kritikou, polemizující s původním dokumentem. Dále navrhuje zcela konkrétní kroky, které by měly být učiněny vládami Izraele a Palestiny, aby bylo možno návrh převést z podob teoretického konceptu do praxe, čímž aspiruje na vyřešení jedné z dosavadních významných překážek budoucího mírového uspořádání mezi oběma entitami.

Rozpočet: 446 820 Kč.

Podobný projekt:

Water Allocation System (WAS) Project – Stage 2

Water Allocation System (WAS) Project – Stage 3

Vytvoření národního systému vodního hospodářství na Palestinských autonomních územích – projekt „MYWAS“

Simulace dohody o rozdělování vodních zdrojů mezi Palestinci a Izraelci

Networking Among Rural, Urban and State Representatives in Water Management

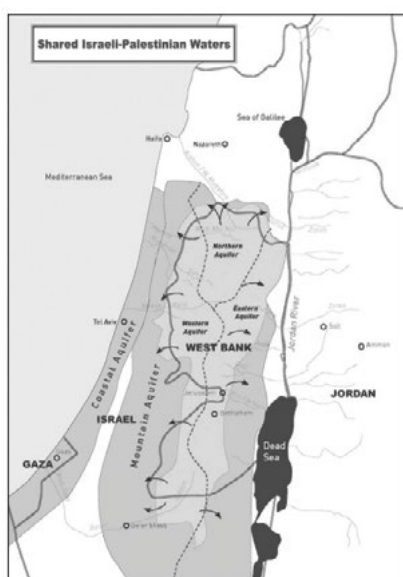
Zdroje:

Palestinská autonomní území. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projektove_zeme/pau/index.html

An agreement to share water between Israelis and Palestinians: The foeme proposal. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://foeme.org/uploads/13411307571~%5E%5E~Water_Agreement_FINAL.pdf

הסכם מים ישראלי - פלסטיני:

הצעת ידידי כדור הארץ - המזרח התיכון

גרסה מחודשת

מאת דיויד ב. ברוקס וג'ולי טרוטייר

עם נדעון ברוסברג, נאדר אל חתוב וסוקל' מחיאר

מרץ 2012

בתמיכת האגודה האזרחית והרפובליקה הערבית

Izraelsko-palestinská spolupráce: Sovy pálené jako pomocníci při ome- zování škod působených pesticidy

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
International Center for the Study of Bird Migration in Latrun	Palestina	Jordánské údolí	2012

Popis mise:

Díky unikátnímu projektu, který z části zafinancovala vláda České republiky, dnes v Izraeli, Jordánsku a Palestině odborníci spolupracují v oblasti zemědělství a ochrany životního prostředí. Konkrétní náplní projektu je snaha o rozšíření počtu sov pálených a jejich využití coby přirozených predátorů, které by vedlo ke snížení počtu škůdců zemědělských plodin, potažmo snížení využití pesticidů a potřeby průmyslové ochrany. Idea projektu je, aby rolníci, kteří tu ve velké míře používají chemikálie za účelem vyhubení hlodavců, kteří jim škodí na polích (jedna myš sežere za den 35 gramů obilí), od tohoto ekologicky škodlivého způsobu upustili, ale aby se jejich úroda nesnížila.

Díky skutečnosti, že jeden pár sovy pálené za rok uloví tři až pět tisíc myší, by bylo možné, aby tuto práci místo pesticidů dělaly sovy. Cílem malého pilotního projektu má být otestovat účelnost vysazování budek pro sovy pálené v palestinských zemědělských oblastech a vyškolení místních zemědělců ve využívání této ochrany proti hlodavcům. Sovy pálené jsou u Arabů vnímány jako nositelé smůly a nebezpečná zvířata, která se proto často stávají obětí střelců. Dílčím cílem projektu je přesvědčit palestinské zemědělce, aby neměli ze sov obavy a aby pochopili, že jim neškodí, ale naopak pomáhají. V současnosti je v Izraeli cca 2700 budek, na palestinském území něco přes 200 a přibližně stejně tak i v Jordánsku. Nedávno izraelská armáda dodala další dva tisíce beden od munice a dobrovolníci z nich dělají další budky pro sovy. Ty pak mohou nejen ekologicky šetrně likvidovat škodlivé hlodavce, ale ještě pomáhat ke spolupráci mezi znepřátelenými národy.

Rozpočet: 100 000 Kč.

Zdroje:

Palestinská autonomní území. [online]. [26. 11. 2013].
Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projektove_zeme/pau/index.html

Zdroje fotografií:

„Czech“ solar power plant in Tubas inaugurated by Salam Fayyad. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/ramallah/en/news/czech_solar_power_plant_in_tubas.html

An agreement to share water between Israelis and Palestinians: The foeme proposal. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: [http://foeme.org/uploads/13411307571~%5E\\$%5E~Water_Agreement_FINAL.pdf](http://foeme.org/uploads/13411307571~%5E$%5E~Water_Agreement_FINAL.pdf)

Birds in Israeal. [online]. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: <http://www.birds.org.il/743-en/Birding-Israel.aspx>

La sécurité alimentaire et un environnement protégé. [26. 11. 2013].

Dostupné z WWW: http://www.fondation-addax-oryx.org/fr/projets/profilpays_israel/encours_israel_unil.php

PRACOVNÍ LISTY

1) Zaznačte na mapě Blízkého východu, kde se nachází

- Palestinská autonomní území – Gaza a Západní břeh
- Státy s jejich hlavními městy: Izrael, Sýrie, Jordánsko, Libanon, Egypt
- města: Ramalláh, Hebron
- řeku Jordán
- Mrtvé moře

2) Existuje samostatný stát Palestina?

3) Historie území – vysvětlete následující pojmy a jejich souvislost s územím dnešní Palestiny:

Filištínci: _____

Jericho: _____

Turci: _____

Velká Británie: _____

14. 5. 1948: _____

Jednání v Camp Davidu 2000: _____

4) Které z těchto tvrzení charakterizuje klima Palestinských autonomních území?

- a) Suché a teplé subtropické podnebí středomořského typu, které se v zimních měsících projevuje dle nadmořské výšky místy mírným, ale místy i chladným počasím s možností sněžení.
- b) Jde o vlhké a teplé subtropické podnebí, které se ale v zimě projevuje velmi chladnou kontinentální a většinou suchou zimou, která je zapříčiněna větry vanoucími z centrální Asie

5) Doplňte do tabulky základní údaje:

	Palestinská autonomní území
počet obyvatel	
úřední jazyk	
náboženství	
rozloha	

6) Přestože Palestinská autonomní území zabírají plochu, která je _____ než desetina ČR, jde o území s _____ hustotou obyvatel. V pásmu _____ žije na _____ přibližně 4270 obyvatel. Celkově je populace velmi – mladá / stará. Průměrná palestinská rodina má _____ dětí, tudíž mladá populace (děti do 15 let) tvoří cca _____ % obyvatelstva.

7) V ekonomice na Západním břehu hraje důležitou roli zemědělství. Důležité plodiny pro zemědělství jsou:

8) Palestinská ekonomika je velmi nestabilní, nerozvinutá a závislá či přímo napojená na ekonomiku jiného státu. Jakého?

9) Palestinská autonomní území jsou velmi ekonomicky zaostalá a závislá na humanitární a rozvojové pomoci, které státy je financují?

10) ČR si vybrala Palestinská autonomní území jako jednu ze zemí, do kterých bude cílit svoje projekty zahraniční spolupráce. Zaměří se na následující sektory: (Správné odpovědi můžete najít v Koncepci Zahraniční rozvojové spolupráce ČR, kterou naleznete na stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR.)

11) Podívejte se do sdělovacích prostředků a charakterizujte situaci mezi Izraelem a Palestinou dnes.

PRACOVNÍ LISTY – PALESTINA – ŘEŠENÍ

1) Do výřezu mapy Asie
zaznačte:

2) Existuje samostatný stát Palestina? Ne – Palestina je autonomní jednotkou, která nemá všechny atributy suverénního státu. Od roku 1967 je okupována (z palestinského pohledu) nebo spravována (z izraelského pohledu) Izraelem. O vytvoření samostatného státu Palestiny se vedou střídavě úspěšné rozhovory s Izraelem, zatím bez výsledku (2013).

3) Historie území—vysvětlete pojmy a jejich souvislost s územím dnešní Palestiny:

- Filištíni – kmen, od kterého je odvozen dnešní název Palestina. Do užívání povědomí ho zavedli Římané. Bylo to celé území mezi řekou Jordán a Středozemním mořem a mezi Libanonem a Sinajem;
- Jericho – oblast na území dnešní Palestiny, jejíž osídlení se datuje do roku 9000 př. n. l.;
- Turci – obsazují území dnešní Palestiny okolo roku 1517 a měli tuto oblast pod správou až do 1. sv. války;
- Velká Británie – spravovala území po 1. sv. válce;
- 14. 5. 1948 – vznik státu Izraele, který postupně zabral i území, na kterých měl vzniknout samostatný Palestinský stát.;
- Jednání v Camp Davidu 2000 – poslední (3. 2013) neúspěšné velké jednání o vyřešení konfliktu na Blízkém východě.

4) Které z těchto tvrzení charakterizuje klima Palestinských autonomních území? - A

5) Doplňte základní údaje:

	Palestinská autonomní území
<u>počet obyvatel</u>	cca 4 miliony
<u>úřední jazyk</u>	Arabština
<u>náboženství</u>	sunnitský islám 90 %, judaismus 8 %
<u>rozloha</u>	6220 km ²

6) menší; extrémně vysokou; Gazy; 1 km²; mladá; 6 dětí; 40 %.

7) V ekonomice na Západním břehu hraje důležitou roli zemědělství. Důležité plodiny pro zemědělství jsou: pšenice, ječmen, zelenina, květiny, citrusy a olivy

8) Palestinská ekonomika je velmi nestabilní a závislá na ekonomice jiného státu. Jakého? Izrael.

9) Palestinská autonomní území jsou ekonomicky zaostalá a závislá na humanitární a rozvojové pomoci, které státy je financují? Arabské státy a členské státy EU včetně ČR.

10) ČR si vybrala Palestinská autonomní území jako jednu ze zemí, do kterých bude cílit svoje projekty zahraniční spolupráce. Zaměří se na následující sektory:
ekonomický rozvoj (zejména energetika) a životní prostředí (především vodohospodářství).

POZNÁMKY

KDE A JAK ČESKÁ REPUBLIKA POMÁHÁ PALESTINA

Projekt „Kde a jak Česká republika pomáhá“ je podporován z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

Více informací a příkladů projektů rozvojové spolupráce naleznete na webových stránkách projektu „Kde a jak Česká republika pomáhá“:

<http://geoinformatics.upol.cz/app/rozvoj/>

Autor: Mgr. Jiří Pánek (jiri.panek@upol.cz)

Spoluautor: Mgr. Michal Rigel

Pracovní listy: Bc. Marcela Fiedorová a Mgr. Eva Málková

Grafické zpracování: MgA. Iva Hrubošová

Vydala: Katedra rozvojových studií,
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
(development.upol.cz)

Neprošlo jazykovou korekturou.

Zdroje satelitního snímku: Esri, USGS

Olomouc 2013

Projekt je podporován z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.